

Αθηναϊκές Ποιμαντικές Περιαγωγές

Στο πλαίσιο της διπλωματικής μας εργασίας, διενεργήσαμε έρευνα στο σύνολο των Ενοριών της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών με τον τίτλο: **ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ. Παρουσίαση και αξιολόγηση ερευνητικών αποτελεσμάτων**. Και με τον πιο ποιητικό υπότιτλο «142 Ενορίες συναντούν... τον 21^ο αιώνα».¹

Η Εργασία μας συνολικά, αλλά και η ίδια η αρχική μας έρευνα, ... «διαδραματίζεται» εντός της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών (ΙΑΑ) και αποσκοπεί στη συγκέντρωση δεδομένων, στην εξαγωγή κατάλληλων συμπερασμάτων και στην διατύπωση χρήσιμων προτάσεων που θα συνδράμουν, κατά το δυνατό, στην εφαρμογή μιας Ποιμαντικής Στρατηγικής για την άσκηση του εκκλησιαστικού έργου μέσα σε μια μεγάλη Αστική Περιοχή.

Θα μπορούσε κάποιος να θεωρήσει ότι το θέμα μας εντάσσεται σε ένα κύκλο ειδικότερου ενδιαφέροντος, που δεν θα ήταν λάθος να τον ονομάσουμε Οργάνωση και Διοίκηση Ενοριών, κατά το πρότυπο της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων (Management), για την οποία ενδιαφέρον μεγάλο εγείρεται και θόρυβος πολύς προκαλείται στις μέρες μας.

Κεντρικός πυρήνας στη παρουσίαση του αντικειμένου μας είναι η προβολή ως αδήριτης ανάγκης δύο βασικών αρχών της Ποιμαντικής: Στη γνωριμία του Ποιμένα με το Ποίμνιό του και του Ποιμνίου με τον Ποιμένα του, στο επίπεδο μάλιστα της κατ'όνομα γνωριμίας. Με άλλα λόγια, στηριζόμαστε στα λόγια του Κυρίου: «**Γινώσκω τα εμά και γινώσκομαι υπό των εμών**» (Ιω.10,14).

Αυτονόητο είναι πως η ανάπτυξη και των δύο πιο πάνω αναφερομένων σχέσεων συντείνει να βοηθήσει και στη γνωριμία των ενοριτών μεταξύ τους. Δεν είναι τυχαίο ότι στις πολυπληθείς ενορίες των Αθηνών, ο αριθμός των πιστών που εκκλησιάζονται είναι αποδεδειγμένα μικρός, πράγμα που δεν αποκλείεται να οφείλεται στην έλλειψη της αμφίδρομης γνωριμίας και επικοινωνίας.

Επικρατεί, τώρα, η άποψη ότι έχοντας μια γενική αίσθηση του αριθμού των ποιμαινόμενων, ότι με την ύπαρξη ενός αριθμού τακτικών πιστών που «καλύπτουν» τα τετραγωνικά του ναού, δεν υπάρχει τίποτα άλλο να γίνει προς αυτή την κατεύθυνση. Αυτός ο τύπος «χονδρικής» προσέγγισης των χριστιανών-μελών μιας ενορίας ίσως θα ήταν ακριβέστερο να την αντιλαμβανόμασταν ως εκφυλισμό της πίστης, που έχει τις ρίζες της στην νοοτροπία ή την ιδεολογία της κραταιάς και κρατούσας, της ισχυρής και πολυπληθούς, θρησκείας.

Οπωσδήποτε η τακτική του Αποστόλου Παύλου να στέλνει προσωπικές επιστολές στις τοπικές εκκλησίες και να ρωτά για τους χριστιανούς με το όνομά τους, φανερώνοντας, έτσι,

¹ Η έρευνα έγινε υπό την καθοδήγηση και την εποπτεία του Καθηγητή Αλέξανδρου Μ. Σταυρόπουλου, ενώ τα άλλα δύο μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής για την εκπόνηση της διατριβής ήταν ο Αναπλ. Καθηγητής Εμμανουήλ Περσελής & ο Αιδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος π. Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος, Λέκτορας. Η έρευνα και η διπλωματική εργασία έτυχαν της επιδοκίμασής του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κκ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ. Στοιχεία, επίσης, της εργασίας παρουσιάστηκαν στο Α΄ Ιερατικό Συνέδριο της Ι. Αρχιεπισκοπής Αθηνών: «*Η Ενορία στον 21^ο Αιώνα*» (15 & 16 Μαΐου 2001), στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας στο Ν. Φάληρο, υπό τον τίτλο «*Συμμετοχή από τη μη συνειδητή στάση στην ενσυνείδητη δραστηριοποίηση*», σε συνάφεια με την εισήγηση του καθηγ. Α.Μ. Σταυρόπουλου «*Η ενσυνείδητη συμμετοχή των ενοριτών στο ενοριακό ποιμαντικό έργο*».

μια φωτογραφική αντίληψη των αποδεκτών των επιστολών του, δείχνει πόσο διαφορετικά είναι τα πράγματα σήμερα σε σχέση με την πρώτη, την αρχαία Εκκλησία.²

Αλλά κι ακόμα νωρίτερα, όταν πρώτα απ' όλα, ο ίδιος ο Κύριος κάνει την «αναφορά» Του προς τον Πατέρα, λίγο πριν την προδοσία στον κήπο «πέραν από τον χείμαρρον των Κέδρων»³, όπου αναφέρει ότι όλους τους μαθητές τους διαφύλαξε πλην ενός, του υιού της απωλείας.

Άλλωστε ο ίδιος ο Κύριος, πάλι, σε σχετική παραβολή⁴ δίνει το στίγμα του καλού Ποιμένα και ορίζει μάλιστα ότι ο Ποιμένας καλεί τα πρόβατά του «κατ'όνομα» και αυτά τον ακολουθούν καθώς γνωρίζουν τη φωνή του.

Σε άλλο σημείο η Καινή Διαθήκη μιλά για τον κύκλο των 70 μαθητών⁵ και στις Πράξεις Αποστόλων πάλι αναφέρεται ότι την ημέρα της Πεντηκοστής πίστεψαν «ψυχαί ωσει τρισχίλια» ενώ και μετά την ομιλία του Αποστόλου Πέτρου στο Ναό καταγράφεται ότι «εγενήθη ο αριθμός των ανδρών ωσει χιλιάδες πέντε»⁶.

Οι αριθμητικές αναφορές για την Ποιμαντική δεν έχουν να κάνουν με συμβολισμούς ή οτιδήποτε τέτοιο. Η έκθεση αριθμητικών δεδομένων είναι συγκεκριμένη και αφορά συγκεκριμένους λόγους. Και οπωσδήποτε είναι οι αναφορές αυτές ικανές να δείξουν τη σημασία του προσδιορισμού του αριθμού των πιστών της Εκκλησίας σε όλο το φάσμα της δομής της (οικογένεια, ενορία, επισκοπή, αρχιεπισκοπή).

Τέλος, μέσα από την έρευνα κάνει έντονα την εμφάνισή του κι ένα γεγονός το οποίο, βέβαια, είναι, ήδη, ευρύτερα γνωστό. Ο υπερπληθυσμός των ενοριών, ο μεγάλος αριθμός των πιστών που αντιστοιχεί σε περιορισμένο αριθμό ιερέων σε μια ενορία αποτελεί ουσιαστικό πρόβλημα των σύγχρονων μεγαλουπόλεων και φυσικά και της Αθήνας. Για να δώσουμε με ένα παράδειγμα μία πτυχή του θέματος αρκεί να δούμε τα αριθμητικά δεδομένα της ενορίας του Αγίου Παντελεήμονος Αχαρνών (120.000 ενορίτες – επτά (7) ιερείς και ένας (1) διάκονος) την στιγμή που μία ολόκληρη Μητρόπολη, όπως για παράδειγμα αυτή της Φθιώτιδος με 150.000 ενορίτες διαθέτει για τη ιερατική διακονία διακόσιους πενήντα (250) ιερείς και έξι (6) διακόνους.

Αντιλαμβανόμαστε, βέβαια, ότι με αυτό τον τρόπο, παραβιάζονται εκ των πραγμάτων βασικές αρχές της Ποιμαντικής όπως α) ο πιστός γνωρίζει τον εφημέριο της ενορίας του προσωπικά και β) ο εφημέριος γνωρίζει τους ενορίτες του προσωπικά.⁷

² Είναι σχετικό το απόσπασμα από δημοσίευμα της διμηνιαίας εφημερίδας «Φθιωτική Εκκλησιαστική Φωνή» της Ι. Μητροπόλεως Φθιώτιδος, όπου ο συντάκτης του κειμένου (κ. Ιωάννης Βάιος, τ. Λυκειάρχης) μοιράζεται μία εμπειρία που αποκόμισε από επίσκεψή του σε μία προτεσταντική εκκλησία : «Όταν τελείωσε η λειτουργία αντί για αντίδωρο -δεν δίδουν αυτοί αντίδωρο- ο ιερέας στάθηκε στην εξωτερική πόρτα της Εκκλησίας και χαιρέτησε με θερμή χειραψία όλο το εκκλησίασμα. Χαιρετώντας και τον τελευταίο πήγε στο γραφείο του και κάτι έκαμε στο κομπιούτερ. Ρώτησα τι κάνει εκεί. Μου απάντησαν ότι κάνει κάποιο έλεγχο και εντοπίζει όσους δεν ήρθαν στη λειτουργία. Γράφει διευθύνσεις, τηλέφωνα για να τους επισκεφθεί μέχρι το μεσημέρι.» (Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2001, σ.5).

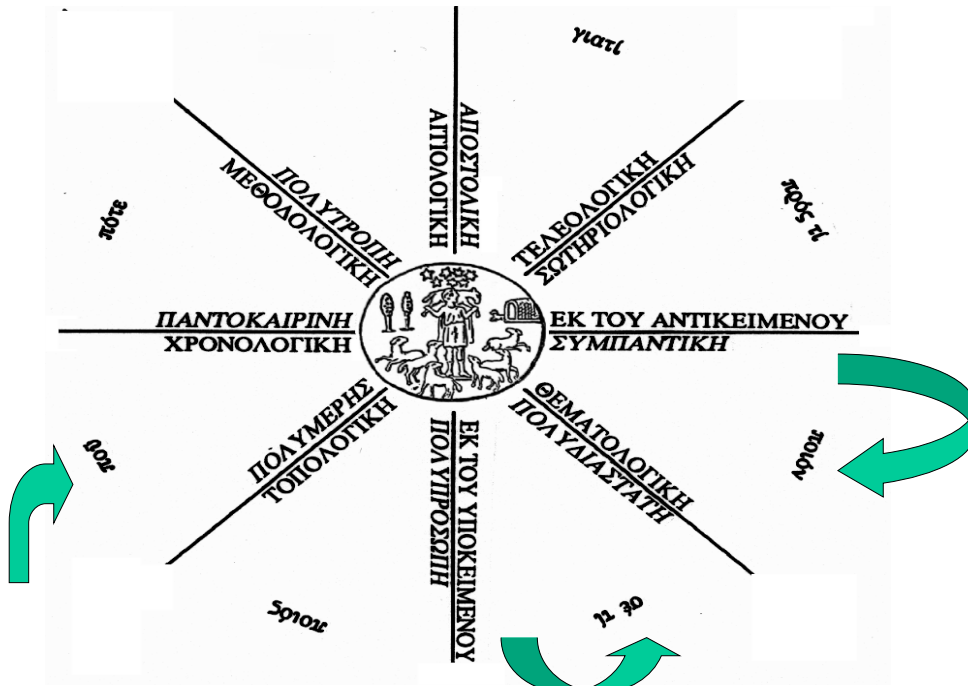
³ Ιω. 18,1

⁴ Ιω. 10,1-6

⁵ Λουκ. 10,1 & 10,17

⁶ Πράξ. Αποστ. 4,4

⁷ Γουσίδη Αλεξ., Ποιμαντική στη σύγχρονη κοινωνία. Εγχειρίδιο ποιμαντικής κοινωνιολογίας, εκδ. Πουρνάρα, Θεσσαλονίκη 1984, σελ. 85.

Ποιόν ποιμαίνει, πού, σε τι ...

Η «ταυτότητα» της έρευνάς μας έχει ως εξής:

4.1 Ταυτότητα Έρευνας

	<i>Αντικείμενο</i>	<i>Έκταση</i>	<i>Μέθοδος</i>	<i>Μεθοδολογία (Τρόπος)</i>	<i>Χρονική διάρκεια</i>
	Οι 142 ενορίες της Αρχιεπισκοπής Αθηνών.	Οι 142 ενορίες, σε σύνολο 142 (ποσοστό 100%).	Ερωτηματολόγιο τριών (3) σελίδων με τίτλο «Γνώρισε την Ενορία σου».	α. Σε 117 ενορίες επίσκεψη φοιτητών του τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας στο πλαίσιο του μαθήματος Ποιμαντικής (Α' εξάμηνο), β. Σε 25 ενορίες αποστολή ερωτηματολογίου (ταχυδρομικώς). Απάντησαν οι 15 . γ. Συμπληρωματικά, εστάλησαν στις 10 , που υπολείπονταν, ισάριθμοι φοιτητές. Αρνήθηκε να απαντήσει μόνο ένας εφημέριος.	Νοέμβριος 1998 – Νοέμβριος 1999
<i>Παρατηρήσεις</i>	Χωρισμένες σε 13 Αρχιεπισκοπικές Περιφέρειες.	-	Του καθηγητή Α.Μ. Σταυρόπουλου, με έτος σύνταξης 1985.	1:Εφαρμόζοντας τις δύο αυτές διαδικασίες θελήσαμε να βρούμε, παράλληλα, τον πιο πρόσφορο τρόπο, για τη συλλογή των δεδομένων από τους εφημέριους. 2: Σε κάποιες ενορίες στάλθηκε και δεύτερος, διαφορετικός ερευνητής ως ενδεικτική και δειγματοληπτική μέθοδος εξακριβωσης – διασταύρωσης στοιχείων.	Σε 4 ενορίες χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια του 1996, σε 3 του 1997 και σε 9 του 2000.

Αντικείμενο της έρευνας αποτέλεσε η συγκέντρωση δεδομένων από το σύνολο των ενοριών της Αρχιεπισκοπής Αθηνών ⁸ σχετικών με την οργάνωση και τη ζωή τους και στη συνέχεια η εξαγωγή συμπερασμάτων που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην ομαλότερη οργάνωση και λειτουργία αυτών των ενοριών.

Έχοντας υπόψη τη θέση ότι «βασικός λόγος ανεπαρκείας της αστικής Ενορίας είναι η αδυναμία αυτής να καλύψει ποιμαντικώς και ιεραποστολικώς πάσας τας λειτουργίας της αστικής κοινωνικής ζωής»⁹ η έρευνα που διενεργήθηκε είχε ως σκοπό την διαπίστωση του επιτελούμενου ποιμαντικού έργου στο σύνολο των ενοριών της Αρχιεπισκοπής Αθηνών καθώς και του βαθμού της προσέγγισης των ενοριών προς τους πιστούς, όπως και στην εξέταση των ανεπτυγμένων ή μη μορφών διαποίμανσης σε αστικές ενορίες και την, κατά συνέπεια, κριτική στάση και αξιολόγηση αυτών.

Η έρευνα συμπίπτει χρονικά με την αρχή της Αρχιερατικής θητείας του Αρχιεπισκόπου Αθηνών & πάσης Ελλάδος κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ.

Δίνεται, έτσι, η σχετικά σπάνια ευκαιρία της αποτύπωσης των δεδομένων μιας Μητροπόλεως –και μάλιστα ιδιαίτερου χαρακτήρα λόγω πολλών παραγόντων– όπως αυτής της Αρχιεπισκοπής Αθηνών, στην αρχή της διακονίας ενός Ιεράρχη από αυτή τη θέση.

Με αυτόν τον τρόπο είναι πλέον πιο εύκολη η συγκριτική μελέτη των μελλοντικών αλλαγών και ενοριακών δεδομένων σε συγκεκριμένη Μητρόπολη (προς εξακρίβωση τυχόν βελτίωσης ή στασιμότητας).

Θα υπάρξει μάλιστα η ευκαιρία της «αποκωδικοποίησης», με την παρατήρηση και τη στενή παρακολούθηση, της *μεθόδου* και των *προτύπων*, που έχουν υιοθετηθεί και τροποποιούνται ή μεταλλάσσονται ανάλογα με την περίπτωση, για την καλύτερη άσκηση του ποιμαντικού έργου της Εκκλησίας.

Αν λάβουμε, μάλιστα, υπόψη μας ότι στην Αρχιεπισκοπή Αθηνών:

- ❖ Έχουν ήδη λάβει χώρα κάποια πρώτα μέτρα αναδιοργάνωσης (χωρισμός σε δεκατρείς τώρα πια αρχιεπισκοπικές περιφέρειες, νέοι κανονισμοί λειτουργίας εκκλησιαστικών οργανισμών και ιδρυμάτων).
- ❖ Έχουν αποσταλεί στις ενορίες εγκύκλιοι, οι οποίες θεσμοθετούν δραστηριότητες σε τακτική βάση, όπως η αιμοδοσία ¹⁰ ή οι ενοριακοί κύκλοι μελέτης Αγίας Γραφής ¹¹.

⁸ Σε καθεμία από τις 142 ενορίες δόθηκε ένας κωδικός. Ο κωδικός αυτός αποτελείται από ένα γράμμα (Α- ΙΓ) και έναν αριθμό (1-142) και φανερώνει το γράμμα σε ποια αρχιεπισκοπική περιφέρεια ανήκει η ενορία και ο αριθμός προκύπτει από τη σειρά που έχει στα Δίπτυχα, της Αποστολικής Διακονίας της Ελλάδος, του 1998 η κάθε ενορία.

⁹ Στύλιου ΕΥΘΥΜΙΟΥ (Επισκ. Αχελώου), Το σύγχρονο αστικών περιβάλλον ως ποιμαντικόν πρόβλημα. Μελέτη Ποιμαντικής Κοινωνιολογίας (δδ), Αθήναι 1980, σ.201.

¹⁰ Πρβλ. το με αριθ.πρωτ. 2624/3.11.1999 εγκύκλιο σημείωμα της Ι. Αρχιεπισκοπής Αθηνών.

¹¹ Πρβλ. την υπ'αριθ.1 Εγκύκλιο, με αριθ.πρωτ. 1043/20.5.1998, του Μακ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, σ.7

- ❖ Έχει γίνει προσπάθεια αποτύπωσης των ενοριών (αποστολή ερωτηματολογίων στους εφημέριους) αλλά και,
- ❖ Περαιτέρω δραστηριοποίησης και οργάνωσης των ενοριών (τοποθέτηση βοηθού επισκόπου, υπευθύνων νεότητας και τελικά με την σύνταξη και λειτουργία του σχετικώς πρόσφατου (Μάρτιος 1999) κανονισμού Οργανώσεως του Ποιμαντικού Έργου της Ι. Αρχιεπισκοπής Αθηνών) ,

πιστεύουμε ότι μια έρευνα-αποτύπωση, όπως η δική μας, θα ήταν μεσο-μακροπρόθεσμα ιδιαίτερα χρήσιμη και αξιοποιήσιμη.

Η επιλογή των στοιχείων που επεξεργαστήκαμε, από το πλήθος όσων απέρρεαν από το ερωτηματολόγιο της έρευνας, έγινε με το σκεπτικό ότι αυτά είναι τα στοιχεία πρώτης ανάγκης και «πρώτων βοηθειών». Παρουσιάζεται η ανάγκη να τεθούν τα συγκεκριμένα στοιχεία (Νεότητα – Κατηχητικό έργο – Ποιμαντική δραστηριοποίηση) σε προτεραιότητα καθώς απαντώνται σήμερα ολοένα και πιο συχνά στα διάφορα έντυπα και άλλα δημοσιεύματα όπως και σε σχετικές συζητήσεις, πράγμα που δείχνει και την σπουδαιότητά τους στην παρουσίαση της εικόνας της ενορίας ή ευρύτερα μιας Μητρόπολης. Έτσι, είναι απαραίτητο να γνωρίζει τα δεδομένα αυτά ο κάθε υπεύθυνος του Ποιμαντικού έργου, από τον εφημέριο και τους ποιμαντικούς συνεργάτες του, μέχρι και τον ίδιο τον Επίσκοπο, προκειμένου να τεθούν ως βάση στο ανάλογο ποιμαντικό ενοριακό έργο. Τα στοιχεία, λοιπόν, αυτά είναι όσα αρχικώς απαιτούνται, πριν προχωρήσει κάποιος στην αξιολόγηση και την αξιοποίηση όλων των άλλων, περισσότερο αναλυτικών και ίσως πιο περίπλοκων δεδομένων.

Ας προχωρήσουμε στο σημείο αυτό στην παρουσίαση κάποιων χρήσιμων και ενδιαφερόντων αποτελεσμάτων.

Ξεκινώντας από τους **Ενορίτες** θα δούμε ότι από τις 134 ενορίες, που έδωσαν αριθμό ενοριτών, προέκυψε, κατά προσέγγιση, το αποτέλεσμα του 2.268.230, ως ενδεικτικό των υπό διαποίμανση ψυχών.

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία (απογραφή 1991) ο πληθυσμός στην Αρχιεπισκοπή Αθηνών είναι 1.465.548, ενώ κατά μία άλλη σοβαρή εκτίμηση είναι 2.050.000.

Σ' αυτόν, όμως, τον κατά προσέγγιση αριθμό των ενοριτών διαπιστώνουμε ότι στις 133 ενορίες, που έδωσαν κατά προσέγγιση τον αριθμό των **εκκλησιαζόμενων** τις Κυριακές, κατά τη Θεία Λειτουργία, εκκλησιάζονται 93.600 πιστοί, ποσοστό δηλαδή ... 4%, επί του αριθμού των ενοριτών που έδωσαν οι ενορίες.

Κατηχητικά σχολεία υπάρχουν σε **122** ενορίες. Όλες τις βαθμίδες (*ανώτερο, μέσο και κατώτερο*) τις καλύπτουν και τις λειτουργούν οι **81** ενορίες (ποσοστό 66% επί των ενοριών που διαθέτουν κατηχητικό ή σε ποσοστό 57% επί του συνόλου των ενοριών της ι. Αρχιεπισκοπής).

Από τον αριθμό των ενοριών που στερούνται τάξεων μέσων και ανώτερων βαθμίδων (εκεί που υπάρχουν τα ανάλογα σχολεία, που μπορούν να τροφοδοτήσουν τα κατηχητικά με μεγαλύτερα παιδιά) αλλά και από το μειωμένο αριθμό συμμετεχόντων (συγκριτικά με αυτό των κατώτερων τάξεων) διαφαίνεται μία δυσκολία των μεγάλων παιδιών (Γυμνασίου-Λυκείου) να συνεχίσουν την επαφή με το κατηχητικό σχολείο.

Απαιτείται να διερευνηθούν οι λόγοι που οδηγούν πολλά παιδιά του δημοτικού στο κατηχητικό σχολείο (και που δεν ισχύουν στην περίπτωση των μεγαλύτερων παιδιών) και να αναζητηθούν οι τύποι και οι νέες δομές ευκαιριών συναντήσεων των νέων με τη Θεολογία της

Εκκλησίας. Να αναδειχθούν τρόποι που να αξιολογούν αλλά και να αναδεικνύουν την ικανότητα των κατηχητών να προσεγγίζουν τα παιδιά του κατηχητικού.

Έχοντας υπόψη μας τον, ούτως ή άλλως, μεγάλο αριθμό παιδιών, που συμμετέχουν και δραστηριοποιούνται στα κατηχητικά σχολεία, θα χρειαζόταν ίσως μία έρευνα, που θα συντελούσε στον ουσιαστικό και απαιτούμενο, εκ των πραγμάτων και συνθηκών ζωής, εκσυγχρονισμό της ύλης και καθορισμό του σκοπούμενου των κατηχητικών των τριών βαθμίδων. Με αυτό τον τρόπο αποφεύγονται οι αυτοσχεδιασμοί, που στρέφουν τα μαθήματα των κατηχητικών σε ευκαιρίες παιδιάς και ενισχυτικής διδασκαλίας του μαθήματος της γυμναστικής. Ένα μάθημα χριστιανικής διδασκαλίας μπορεί σίγουρα να γίνει ενδιαφέρον αντλώντας υλικό από τα περιεχόμενα στην ορθόδοξη διδασκαλία και βάσει των αρχών της σύγχρονης χριστιανικής παιδαγωγικής¹², βασιζόμενο έτσι στην ανάγκη για συσχέτιση και ανάλυση των θρησκευτικών εννοιών με βάση των καθημερινών εμπειριών και αναζητήσεων¹³ αλλά και στην ανάγκη ανάπτυξης ακόμη κι ενός «κριτικού πνεύματος προκειμένου να φθάσουμε στην ερμηνεία, αποδοχή και βίωση του περιεχομένου της Ορθόδοξης χριστιανικής διδασκαλίας και παράδοσης».

Αντίθετα με την εικόνα που δίνει ο αριθμός των, υπό λειτουργία, ανώτερων κατηχητικών, η πράξη δείχνει ότι με τους **Κύκλους Συναντήσεως Φοιτητών** ισχύει κάτι διαφορετικό, καθώς φαίνεται μια δραστηριοποίηση στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Υπάρχουν **50** κύκλοι Συναντήσεως Φοιτητών και ένας υπό σύσταση, όπου στους 43 από αυτούς συμμετέχουν γύρω στους **1250** φοιτητές.

Απογευματινά κηρύγματα πραγματοποιούνται 110 ενορίες (κάποιες και περισσότερες από μια ημέρες).

«Δημοφιλέστερη» ημέρα για τέτοιες συναντήσεις εμφανίζεται η Τετάρτη, και ακολουθούν η Δευτέρα, η Τρίτη και η Πέμπτη.

Λειτουργούν **Κύκλοι μελέτης Αγίας Γραφής** σε 65 ενορίες και πρόκειται να ξεκινήσουν άμεσα σε 5 ακόμα ενορίες. Η συμμετοχή των γυναικών στους κύκλους μελέτης Αγίας Γραφής, όπως συμβαίνει, άλλωστε, και στα απογευματινά κηρύγματα, είναι μεγαλύτερη σε συντριπτική αναλογία σε όλες τις περιπτώσεις, από τη συμμετοχή των ανδρών.

Αναφορικά με το **Φιλόπτωχο Ταμείο** έδωσαν στοιχεία για λειτουργία Ενοριακού Φιλόπτωχου Ταμείου **119** ενορίες. Από αυτά τα στοιχεία φαίνεται ότι βοηθούνται τουλάχιστον **9.500** άνθρωποι σε διάφορα χρονικά διαστήματα.

¹² Μπορεί να δοθεί στους κατηχητές ένας φάκελος υποστηρίξεως του μαθήματος, που να περιέχει επιβοηθητικό προς το έργο τους υλικό, όπως για παράδειγμα, το «Παιχνίδι της Ενορίας» (του καθ. κ. Α. Μ. Σταυρόπουλου, στον «Εφημέριο», 1 & 15 Δεκεμβρίου 1998 [σσ. 312-313, 327-331] και ανάτυπο).

¹³ Πρβλ. σχετικά Περσελή Εμμανουήλ, Χριστιανική Αγωγή και Σύγχρονος κόσμος. Θέματα θεωρίας και πράξης της χριστιανικής αγωγής, εκδ. Αρμός, Αθήνα 1994, σ.239εξ. (Συμπεράσματα κεφ. «Σχολική Διδακτική πράξη και θεολογικές έννοιες»).

Ως προς τα Σπίτια Γαλήνης Χριστού, αυτά λειτουργούν σε 60 ενορίες και εξυπηρετούνται (κυρίως σιτιζόμενοι) 3.500 άνθρωποι.

Φαίνεται ότι λειτουργούν Ομάδες αιμοδοσίας σε 48 ενορίες και πρόκειται να ξεκινήσουν άμεσα σε 2 ενορίες. Από τα στοιχεία που έδωσαν οι 44 ενορίες προκύπτουν 2190 μονάδες αίματος να έχουν διοχετευθεί σε τράπεζα αίματος.¹⁴ _

Υπάρχουν 88 Νεανικά Κέντρα και 4 βρίσκονται υπό κατασκευή. Από τα στοιχεία που έχουμε αν τοποθετούσαμε τους χώρους που καταλαμβάνουν τα υπάρχοντα Πνευματικά Κέντρα το ένα δίπλα στο άλλο, θα καλύπταμε, τότε, μία έκταση τουλάχιστον **10.409,6 τ.μ.** Το μέγεθος αυτό καλύπτει έκταση ίση με τον αγωνιστικό χώρο ενάμιση γηπέδου ποδοσφαίρου. Εγγεγραμμένα σ' αυτά τα πνευματικά κέντρα είναι πάνω από **6.000** παιδιά.

Σχετικά με τα Μέσα & τους χώρους ψυχαγωγίας συνάγεται ότι 85 ενορίες διαθέτουν μέσα ψυχαγωγίας (επιτραπέζια, ηλεκτρονικά παιχνίδια, τηλεόραση, βίντεο, διαφάνειες κ.ά.).

Σε 66 ενορίες ως εξωτερικοί χώροι για ομαδικά ενοριακά παιχνίδια χρησιμοποιούνται τα προαύλια των εκκλησιών ή οι δημοτικοί χώροι (παιδικές χαρές, γήπεδα και προαύλια σχολείων). Σε λίγες, μόνο, περιπτώσεις υπάρχουν κάποια ενοριακά γήπεδα μπάσκετ.

Στις Νεανικές δραστηριότητες συμπεριλαμβάνονται οι 50 χορωδίες Βυζαντινής Μουσικής, αρκετές Ευρωπαϊκής Μουσικής καθώς και σε πολλές λειτουργούν τμήματα εκμάθησης χορών. Σε 23 ενορίες δίνονται μαθήματα αγιογραφίας αλλά υπάρχουν και ενορίες που προσφέρουν μαθήματα παλαιογραφίας, ξένων γλωσσών ή οργανώνουν θεατρικές παραστάσεις και κινηματογραφικές προβολές.

Σε 28 ενορίες υφίσταται Ενοριακό Δελτίο. Τα Ενοριακά αυτά Δελτία, μπορούν να εξελιχθούν σε έναν τομέα προσέλευσης ενοριτών και μάλιστα παιδιών και νέων, αν υπάρξει μία σωστή τακτική συνεργασίας. Θα έχει, επιπλέον, ενδιαφέρον να μελετήσει κανείς όλα αυτά τα ενοριακά έντυπα. Ο στόχος, στην περίπτωση αυτή, θα είναι να υπάρξουν βελτιώσεις και ωφέλιμες προσθήκες καθώς μπορεί κάποιος να εξετάσει το κατά πόσο επικοινωνιακά είναι, την αισθητική των εντύπων αυτών, τους λογότυπους και τις ονομασίες τους, όπως και το τι αυτές σημαίνουν και πολλά άλλα.

Σε σημαντική δραστηριότητα των ενοριών έχουν εξελιχθεί οι Προσκυνηματικές εκδρομές. Οργανώνουν τακτικά και συστηματικά προσκυνηματικές εκδρομές 99 ενορίες (70% στις 142). Με βάση υπολογισμούς κάποιων ενδεικτικών αριθμών, οι εκδρομές υπερβαίνουν τις 500 για κάθε έτος, στις 99 αυτές ενορίες. 111 ενορίες (78% στις 142) οργανώνουν εκδρομές, ειδικά για τα παιδιά και τους νέους της ενορίας. Κατά τη διάρκεια του εκκλησιαστικού έτους διοργανώνονται, συνήθως, μία έως πέντε εκδρομές σε κάθε ενορία. Οι προσκυνηματικές εκδρομές αναδεικνύονται ως ένας από τους περισσότερο πρόσφορους τομείς ποιμαντικής δράσης και αναδεικνύεται η ανάγκη μίας ιδιαίτερης επιμέλειας σ' αυτό το θέμα. Χρειάζεται, μέσω της αξιοποίησής μιας «Πνευματικής Γεωγραφίας», η προώθηση ενός Θεραπευτικού Τουρισμού.

Ως προς τις Ιδιαίτερες Ποιμαντικές δραστηριότητες μπορούμε να αναφέρουμε τα εξής:

Πέρα από τις συνηθισμένες ποιμαντικές δραστηριότητες (επισκέψεις σε ασθενείς, φυλακισμένους, βοήθεια σε άπορους και περιθωριακούς, με τη μορφή χρημάτων, ρούχων ή τροφίμων κ.λπ.) υπάρχουν και κάποιες που γίνονται λόγω ιδιαιτεροτήτων της ενορίας (ενίσχυση αλλοδαπών) ή κάποιων δυνατοτήτων που κάνει χρήση η ενορία, όπως φροντιστηριακή διδασκαλία μαθητών, επιδότηση ενοικίων ή δωρεάν ιατρική συνδρομή (καρδιολογική/οδοντιατρική).

Έχουμε αποτυπώσει, τέλος, τα στοιχεία της έρευνάς μας σε ένα ψηφιακό δίσκο καταχώρησης δεδομένων (Compact Disk/CD). Στο CD αυτό περιλαμβάνονται συνολικά το

¹⁴ Σύμφωνα με δημοσίευμα της μηνιαίας εκκλησιαστικής εφημερίδας «Στύλος Ορθοδοξίας» (Φεβρουάριος 2001, σ. 11) κατά το έτος 2000 συγκεντρώθηκαν 4546 μονάδες αίματος, έναντι 1300 μονάδων που είχαν συγκεντρωθεί σε προηγούμενη οργανωμένη αιμοδοσία της Αρχιεπισκοπής το 1997.

κείμενο της έρευνας (*Microsoft Word*), τα δεδομένα (*Microsoft Excel & Access*), καθώς και μία ενδεικτική-πilotική παρουσίαση των αποτελεσμάτων (*Microsoft PowerPoint*). Έχει επιτευχθεί, παράλληλα με τη βοήθεια του προγράμματος *Microsoft Access* η δημιουργία ενός ακόμα αρχείου με καταγεγραμμένα ορισμένα στοιχεία των 142 ενοριών (όνομα, κωδικός) και με κενές τις θέσεις των υπόλοιπων στοιχείων, ώστε να είναι εύκολη η ενημέρωσή τους στο μέλλον.

Η έρευνα, τμήμα της οποίας είχαμε την ευκαιρία να σας παρουσιάσουμε, είχε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντός της την Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών. Όμως πέρα από το γεγονός ότι αποτελεί καταγραφή ορισμένων τομέων ποιμαντικού ενδιαφέροντος των 142 ενοριών της Αρχιεπισκοπικής περιφέρειας, μπορεί να λειτουργήσει παράλληλα και ως πιλότος για τη συστηματική διερεύνηση και των υπολοίπων Ιερών Μητροπόλεων.

Θέλοντας να παρουσιάσουμε συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της έρευνάς μας δημιουργήσαμε τον πιο κάτω πίνακα

Αριθμός Ενοριών	142 ¹⁵
Αριθμός Αρχιεπισκοπικών Περιφερειών	13
Αριθμός Ενοριτών	2.268.230
Εκκλησιαζόμενοι	93.600
Μαθητές Σχολείων	151.460
ΥΠΑΡΧΟΥΝ Κατηχητικά	122 ενορίες
Κατηχητικά ΟΛΕΣ ΟΙ ΤΑΞΕΙΣ	81 ενορίες
Κύκλοι μελέτης Αγίας Γραφής (ΛΙΩΤΙΚΟΙ)	64 ενορίες
Εποπτικά Μέσα	69 ενορίες
Κύκλοι συναντήσεως Φοιτητών	51 ενορίες, 1.250 φοιτητές
Νεανικά κέντρα	88 & 4 υπό κατασκευή
Τετ.μέτρα Νεαν.Κέντρων	10.409,6 τ.μ.
Μέσα Ψυχαγωγίας	85 ενορίες
Νεανικές ενοριακές δραστηριότητες	50 χορωδίες Βυζαντινής Μουσικής, 23 με μαθήματα αφοσίωσης, 111 ενορίες διοργανώνουν εκδρομές ειδικά για τους νέους
2η Θεία Λειτουργία	15 ενορίες
Ενοριακά Δελτία	28 ενορίες
Απογευματινά Κηρύγματα	110 ενορίες
Κύκλοι μελέτης Αγίας Γραφής	65 ενορίες
Προσκυνηματικές Εκδρομές	99 ενορίες
Βοηθούνται από το Φιλάνθρωπο	9.500 άνθρωποι
Περιθάλπονται στο Σπίτι Γαλήνης	3.500 άνθρωποι
Εθελοντές Αιμοδότες	2.190 άνθρωποι

¹⁵Από τα Δίπτυχα του έτους 2000 συμπεραίνει κανείς ότι συστάθηκαν δύο νέες ενορίες στην 1. Αρχιεπισκοπή Αθηνών: α. Εισοδίων της Θεοτόκου, οδ. Γεωργίου Παπανδρέου 95 – Γ΄ Αρχιεπισκοπικής Περιφέρειας, και β. Αγίων Ακινδύνων, οδ. Ν. Πλαστήρα και Αγίων Ακινδύνων 2, του Δήμου Αγίων Αναργύρων – ΣΤ΄ Αρχιεπισκοπικής Περιφέρειας, και προστέθηκαν στις ήδη υπάρχουσες, με συνέπεια να υφίστανται πλέον 144 Ενορίες να συναντήσουν και να αντιμετωπίσουν τον 21ο αιώνα.

Δεν προχωρήσαμε στη διερεύνηση των δεδομένων αυτών όχι μόνο γιατί ήταν έξω από το βασικό χρονικό πλαίσιο της έρευνάς μας και ότι ως καινούργιες θα στερούνταν κάποιων ιδιαίτερων δικών τους στοιχείων αλλά κυρίως γιατί τα στοιχεία τους έχουν ήδη συμπεριληφθεί στα δεδομένα των Ενοριών από τις οποίες αποσπάσθηκαν.